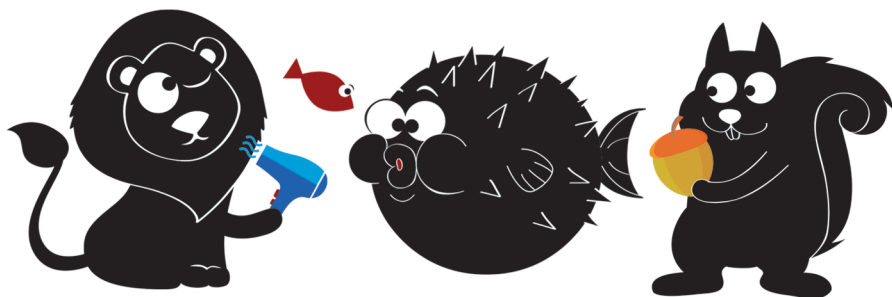

NICULESCU

Caroline Lepage

ACȚIONEAZĂ ȘI GÂNDEȘTE CA ANIMALELE

Albine, buburuze, castori, delfini,
lei, pești, suricate, veverițe...
avem atâtea lucruri de învățat de la ele

Caroline Lepage

Acționează și gândește ca ANIMALELE

Albine, buburuze, castori, delfini,
lei, pești, suricate, veverițe...
avem atâtea lucruri de învățat de la ele

Traducere: Diana Alina Ene

NICULESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LEPAGE, CAROLINE

**Acționează și gândește ca animalele: albine, buburuze, castori, delfini,
lei, pești, suricate, veverițe...: avem atâtea lucruri de învățat de la ele / Caroline Lepage;**
trad.: Diana Alina Ene. - București: Editura NICULESCU, 2024

ISBN 978-606-38-0917-0

I. Ene, Diana Alina (trad.)

159.9

© Les Éditions de l'Opportun, 2019

Published by special arrangement with Les Éditions de l'Opportun in conjunction with their duly appointed agent 2 Seas Literary Agency and Co-Agent Livia Stoia Literary Agency.

Titlu original: *AGIR ET PENSER COMME LES ANIMAUX. Abeilles, castors, coccinelles, écureuils, dauphins, lions, poissons, suricates... ont tant à nous apprendre*
par Caroline Lepage

© Editura NICULESCU, 2024

Bd. Regiei 6D, 060204 – București, România

Telefon: 021 312 97 82

E-mail: editura@niculescu.ro

Internet: www.niculescu.ro

Comenzi online: www.niculescu.ro

Comenzi e-mail: vanzari@niculescu.ro

Comenzi telefonice: 0724 505 380, 021 312 97 82

Redactor: Anca Natalia Florea

Tehnoredactor: Lucian Curteanu

Adaptare copertă & design: Carmen Lucaci

Ilustrații: Gaëlle Dumay

ISBN 978-606-38-0917-0

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU.

Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și internaționale privind proprietatea intelectuală.

Editura NICULESCU este partener și distribuitor oficial OXFORD UNIVERSITY PRESS în România.

E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

CUPRINS

PREFAȚĂ	9
ALIMENTAȚIE ȘI GASTRONOMIE	21
Gurmanzi ca albinele.....	22
Frugivori ca liliecii	27
Emetofobi asemenea cailor	31
Rezistenți la frig ca balenele și belugile	39
<i>Ce trebuie să reținem</i> <i>de la prietenele noastre, animalele.</i>	46
ORIENTARE ȘI MOTIVAȚIE	47
Vizibili în decor precum vacile.....	48
<i>Nec plus ultra</i> ca elefanții.....	52
Acrobați precum caprele	58
La școală ca suricatele	64
Urmărind întotdeauna un obiectiv la fel ca păianjenii	68
Grădinari ca șoarecii	72
Dulgheri precum castorii	76
<i>Ce trebuie să reținem</i> <i>de la prietenele noastre, animalele.</i>	80

REACTIVI LA UNDELE LUMINOASE, SONORE ȘI ELECTROMAGNETICE	81
Umflați ca peștii-balon	82
Fluorescenți noaptea ca meduzele și coralii	84
Electrosensibili ca ornitorincii	90
Muzicieni asemenea canarilor	95
Cu ochii protejați de soare ca girafele	100
<i>Ce trebuie să reținem</i> <i>de la prietenele noastre, animalele.</i>	105
 CALITATEA VIEȚII ȘI ECOLOGIE	 107
La modă, în roșu și negru, ca buburuzele	108
Leneși vara ca pisicile.	113
Credincioși asemenea câinilor	117
Economi cu resursele asemenea cămilelor	121
Purtând o coamă ca leii	128
Egoiști ca furnicile	135
Revigorați de soare ca lemurii cu coada inelată	138
<i>Ce trebuie să reținem</i> <i>de la prietenele noastre, animalele.</i>	142
 SĂNĂTATE ȘI CONTACT.	 143
În comuniune cu arborii ca urșii	144
Savanți ca porcii	148
Imuni la cancer asemenea rechinilor.	152
Eleganți ca vulpile.	156

Atemporali sau rezistând trecerii timpului ca tardigradele.	158
<i>Ce trebuie să reținem</i> <i>de la prietenele noastre, animalele.</i>	162
ACTIVITĂȚI FIZICE ȘI SPORT	163
La înălțimea potrivită ca veverițele	164
Mai mult în picioare, asemenea căluților-de-mare, decât așezați.	167
Cu mușchii spatelui dezvoltați asemenea crocodililor	177
Buni scufundători ca delfinii.	183
Cu spirit de echipă precum graurii	192
Cu reacții-fulger precum gheparzii	195
Călători ca rândunicile	198
Rapizi ca iepurii-de-câmp	201
<i>Ce trebuie să reținem</i> <i>de la prietenele noastre, animalele.</i>	204
MULȚUMIRI.	205

PREFAȚĂ

La ce ne referim atunci când vorbim despre natura umană? Când auzim cuvântul „natură”, ne gândim probabil la cer, flori, râuri, pești, păsări, miei, munți, vaci, cai, lupi, urși sau, mai simplu, la câini și pisici?

Se naște următoarea întrebare: oare noi, oamenii, suntem niște animale mai evolute decât altele? Ori ne găsim în vârful unei piramide ce cuprinde toate animalele, vertebrate ori nevertebrate, domestice și sălbatice?

De foarte tineri avem o idee generală despre legătura noastră de rudenie cu maimuțele, ori despre asemănarea genetică tulburătoare și incredibilă cu cimpanzeii..., ca să nu mai vorbim despre aceeași similitudine dintre oameni și porci... Mă rog!

Totuși, noi suntem bipezi, stăm în picioare mai mult decât culcați, lungiți pe burtă, pe o parte sau pe spate: în fine, depinde și dacă sunteți genul foarte somnoros sau nu. În definitiv, o zi are 24 de ore și unii oameni moderni – ori femeile foarte active – petrec de fapt mai mult timp în pat, la volanul mașinii, apoi din nou stând pe un scaun incomod, la birou, decât mergând pe jos spre serviciu... Aici sau în altă parte, nici nu mai contează, strămoșii noștri îndepărtați,

îmbrăcați în piei de animale, nu știau ce înseamnă programul de birou. Vedeau doar că se face zi sau noapte și că trebuie să mănânce – culegând, adunând sau vânând –, imediat ce li se făcea foame și stomacul începea să-i doară când nu mai aveau nimic de digerat...

Statul jos îi condamnă oare pe cei mai leneși ori îi elimina din oficiu dintr-un grup? Mersul era bun pentru fiecare, pentru sine, ca să poată supraviețui, mânca, aduna semințe comestibile – ceea ce presupunea să aibă suficiente cunoștințe ca să le identifice –, culege fructe sau vâna și ca să fie iuți de picior în acea epocă a mamuților și a altor rinoceri lânoși impozanți din imensa familie a mamiferelor.

Fuga, cu condiția să aveți destulă energie, este uneori o chestiune de supraviețuire. Dacă marile mamifere ce trăiesc azi ar putea vorbi, ar avea cu siguranță ce povesti despre presiunile exercitate de oameni asupra speciilor ori asupra ecosistemelor puse în pericol... Nu le putem lua interviuri kangurilor, râșilor, câinilor, pisicilor sau vacilor, de la care să aflăm despre suferințele lor, nici reptilelor – crocodili, șerpi, varani ori șopârle!

Și totuși, asta nu înseamnă că nu trebuie să ne punem întrebări în legătură cu locul nostru în sânul mării familii a mamiferelor cu sânge cald, în legătură cu punctele noastre comune, cu evoluția sau cu diferențele față de cealaltă tabără, a reptilelor cu sânge rece. Mai ales în această perioadă cu o multitudine de schimbări climatice, când planeta se încălzește într-un ritm alarmant!

Oare cum am putea evolua? Există riscul să dispărem și noi, să murim de cald? Acestea sunt niște întrebări necesare, deși incomode, dacă ne gândim la începuturile vieții, dominate, cu multă vreme în urmă, de alte mari vertebrate:

dinozaurii. Și fără asteroidul (care a ucis dinozaurii) căzut în Peninsula Yucatan din Mexic, în urmă cu 66 de milioane de ani, și consecințele lui catastrofale la nivel planetar – „curățenia generală” din casa dinozaurilor –, micile mamifere nu ar fi avut probabil nici loc, nici rezistență fizică și nici inteligența de a lua în stăpânire lumea.

Devastată și plină de cadavrele dinozaurilor: așa au găsit lumea supraviețuitoarii acestei catastrofe, atunci când au putut ieși la lumină. Iar mamiferele au preluat conducerea. Da, doar că amintirea celor „dispăruți”, mai degrabă gigantici și greoi decât scunzi și supli – dar la fel de inteligenți? – a rămas în... păsările și reptilele de astăzi. Altfel spus, ele sunt niște relicve ale rezistenței animale în fața supercataclismului venit din spațiu, cu toată trena lui de prejudecii climatice, vulcanice și oceanice, din care ar trebui probabil să ne inspirăm de urgență, pentru a schimba lucrurile și a da o șansă reală speciei noastre, de a trăi în armonie cu celelalte pe o planetă clar supraîncălzită de cei 7,55 miliarde de oameni în 2017¹ (în comparație cu 1,76 miliarde de persoane în 1900 și 2,52 miliarde în 1950!), dar totuși binevoitoare și gata să se răcească la loc, astfel încât să ne calmeze și să ne ferească să trăim infernul sau vreun alt război mondial. Două conflagrații au fost de ajuns... Probabil că celor 2,52 miliarde de oameni le era mai bine în 1950: aerul era poate mai respirabil și viața mai ușoară pentru oameni și animale decât astăzi, când populația lumii s-a triplat în doar șapte decenii? Oare planeta va suporta cele 9 miliarde de indivizi preconizați

¹ La sfârșitul anului 2022, populația lumii a depășit 8 miliarde de locuitori, potrivit estimării oficiale făcute de Organizația Națiunilor Unite. (*n. red.*)

pentru 2050? Iar noi, noi o vom putea suporta pe ea, nu numai din punctul de vedere al temperaturii și al dispariției speciilor de animale și de plante, ci și în ceea ce privește diviziunea bogățiilor, a muncii, a internetului etc.? Pe scurt, nu intrați în panică: a preveni înseamnă a vindeca.

Dar să revenim la reptile. În realitate, acestea sunt foarte diferite de noi – mamiferele cu păr –, dacă e să luăm drept exemplu șopârlele cu pielea groasă, mai strălucitoare în lipsa pilozității și cu deplasarea mai sinusoidală și mai aproape de pământ... Oare ar fi chiar așa de greu pentru ființele umane ce apreciază grația (mai degrabă decât grăsimea) să recunoască, în sfârșit, în public, că reptilele sunt frumoase la privit, cu mersul lor fluid, armonios, cu mișcări elegante? Din fericire, mamiferele nu se supără ca prostul pe sat când le spui că mai au pași importanți de făcut, nu o fac la fel ca cei din administrație ori ca francezii, fiți siguri... În așa măsură încât, pe vasta scară a timpului pe care noi o numim evoluție a ființelor vii, complexe – ce se măsoară în sute de milioane de ani –, de-abia am îndrăznit să pomenim o oarecare relație, chiar îndepărtată, între noi și dinozaurii! De dragoni nici nu mai vorbim! Poate doar cu excepția magnificului dragon-de-mare de tip frunză din Australia, numit și hipocampul (căluțul-de-mare) frunză? Dar este un pește (și că tot veni vorba, știm mai nou să facem din pielea peștilor și obiecte de marochinărie modernă și ecologică), un foarte frumos specimen cu înotătoarele asemenea dantelei: e din aceeași familie cu caii-de-mare pestrîți și cu cei cu botul scurt, două specii care trăiesc în Marea Mediterană. Hipocamp, același nume, iată, cu acea regiune profundă [hipocamp(us)ul] din creierul mamiferelor – ca voi și ca mine –,

răspunzătoare cu memoria, precum și cu orientarea și navigarea în spațiu...

Pe scurt, noi, mamiferele de aproximativ 1,60 m până la 1,90 m la vârsta adultă, avem cel puțin un punct comun cu acest mic cal-de-mare (ce măsoară de la 2 cm, în cazul speciilor de dimensiuni reduse, până la 45 cm, în cazul hipocampului-frunză): hipocampu(su)l, un nume, e deja ceva. Dar cu uriașul *Tyrannosaurus rex* – lung de 13 m și înalt de 4 m – încă mai căutăm... Al naibii dinozaur! Totuși, acest alergător în două picioare avea și două brațe mici, dar puternice! A dispărut, se pare, în urmă cu 66 de milioane de ani, în urma căderii pe Pământ a unui asteroid, care a provocat tsunamiuri mortale, erupții vulcanice, apoi o lungă noapte plină de cenușă și cu ceață, care nu le-a lăsat nicio șansă de supraviețuire dinozaurilor cu sânge rece, în timp ce rarele mamifere primitive cu sânge cald au reușit să se refugieze în mici ascunzători aflate sub pământ, pentru ca apoi să dea naștere diferitelor linii de „animale”, asemenea celei umane...

Am zice că este o tâmpenie chestia asta cu temperatura corpurilor și cu noțiunile acelea bulversante precum dimensiunea refugiilor, care pe unii i-au defavorizat și pe alții nu, sunteți de acord?

LA ȘCOALĂ CA SURICATELE

*Cel ce stăpânește cartea
stăpânește educația.*

Jules Ferry

Dcă aveți acasă o bibliotecă frumoasă și veche din lemn, plină de cărți ce v-au marcat existența de cititori, ori poate o mobilă simplă de la Ikea, în care v-ați adunat volumele de când erați tineri studenți, și dacă sunteți și proprietari ai unui animal – un cobai, o pisică sau un câine –, atunci probabil că l-ați văzut lungindu-se fericit chiar în fața respectivelor tomuri... Ați rămas înmărmuriți? Ați îndrăznit să vă gândiți că de fapt pe animal îl interesa, de ce nu, cultura ori, mai rău, cultura voastră sau meseria de scriitor? Neajungând chiar până la a vă întreba dacă motanul ori cățelul știu să citească, ați tresărit totuși gândindu-vă la acele ființe umane în viața cărora cărțile nu-și găsesc locul deloc. Imbecili, ei și animalele lor – oare sunt ei sau ele niște animale, trăind fără să citească –, mult mai nefericiți decât voi și mai lipsiți de imaginație?

Cât despre drăguța de cățelușă, ce se relaxează cu nasul în raftul de cărți – faceți bine măcar să lăsați câteva volume la înălțimea labelor, ale voastre sau ale câinelui, nu se știe niciodată când e nevoie de ele –, poate că v-a călcat pe urme

în domeniul educației, mai ales dacă ați știut să o țineți în viață ani buni? Dar dacă aveți același câine de mult timp – 10 ani cel puțin – e posibil să fie la fel de instruit precum un copil de aceeași vârstă care a fost deja la școală? Iată, ideea nu vă mai face să surâdeți nici pe voi, nici pe câine: cine e cel mai inteligent, stăpânul sau animalul său?

Pe scurt, aflați că, de fapt, studiile științifice au arătat că și altor mamifere le place școala, mai precis procesul de educație, de transmitere a cunoștințelor, cel puțin de-a lungul coastei atlantice din sud-vestul Africii (în Namibia). Avem aici exemplul suricaterelor, supranumite „santinelele deșertului”, ale căror sunete de avertizare, prin care comunică grupului apropierea prădătorilor sau a altor intruși, sunt studiate cu regularitate, fiind cunoscut faptul că aceste animale au simțuri deosebit de dezvoltate – nu este vorba numai despre văz, ci și despre auz, miros... De altfel, adulții seamănă cu niște câini de vreo 30 cm, având o greutate de aproximativ 700 g și fiind capabili să meargă în patru labe, dar la fel de bine să stea și în două (labe), în echilibru!

Trăind în colonii, fiind niște animale sociale și preocupate de igiena corporală a fiecărui membru (îngrijirea este foarte importantă la aceste vietăți cu blană), noaptea profită de răcoarea din vastele lor vizuini. Ziua, ies să vâneze în special insecte, scorpioni, eventual șopârle, șerpi, diverse rozătoare, uneori chiar păsări, caută ouă, dar și ca să strângă tuberculi și bulbi de plante. Cu aceste ocazii scrutează, din când în când, orizontul, ca să vadă ce se întâmplă în jur, pe o rază mai largă decât simpla și mica lor siluetă: ca și cum, în afară de a vă ocupa de voi înșivă, vigilența vi s-ar exinde în mod natural, urmărind știrile regionale, naționale etc. în ziare, la radio ori la televiziune.

În această situație, adulții adoptă acea postură de profesor, pentru a-i învăța pe tineri lucrurile esențiale: cum să caute, să identifice, să prindă, să desfacă, să savureze micile creaturi din vecinătate, fără să fie înțepați, mușcați sau omorâți... Adică, îi inițiază în arta culinară. Procesul de învățare presupune mai multe discipline și se face în etape, atât pentru profesori, cât și pentru elevi: tinerii (și cei mai puțin tineri!) învață să dea dovadă de răbdare și de ingeniozitate, cu scopul de a evita capcanele și riscurile la care sunt expuși atunci când atacă niște creaturi prea iuți ori cu un venin prea toxic...

Iată o demonstrație în legătură cu un scorpion: cum învață un tânăr să-l recunoască – adultul îi dă acestuia un scorpion deja mort, așa că micuțul nu trebuie decât să se ospăteze liniștit din el... Mai târziu, lecția devine ceva mai complexă: puiul trebuie să-și înfrunte temerile și să demonstreze că este mai rapid decât dușmanul, viu de data aceasta (nu, nu e o luptă dintr-un joc video, este „legea junglei”, dar de data asta în deșert, pentru a învăța să supraviețuiască în condițiile dificile și solicitante ale acestui mediu) – proful aduce un scorpion rănit, căruia i-a fost scos acul. Obiectivul: elevul trebuie să fie mai priceput decât animalul din fața lui, pregătit să înțepe, și să-l înghită, nici prea cald, nici prea rece! Pe scurt, oricare ar fi specia studiată, elevul este chemat să se confrunte cu lucruri și situații din ce în ce mai complicate. Sigur că pentru adulți a transmite atâtea cunoștințe presupune un anumit consum de energie, dar rezultatele compensează efortul depus: elevii sfârșesc prin a reuși să-și găsească propriul drum și să se descurce, chiar într-o situație dificilă și într-un mediu extrem. Cireașa de pe tort, ca și la oameni: profii nu sunt neapărat părinții „puștilor”

care frecventează cursurile, fără să tragă chiulul. Educație foarte modernă, deci!

Când am ocazia să studiez, fiind o persoană tânără, aleg orientarea de care sunt interesată și o fac cu seriozitate, chiar dacă, la prima vedere, școala este grea, temele sunt dificile și educația nu pare să fie o chestiune de supraviețuire. Ca adult, dacă mi se oferă șansa de a urma niște cursuri de reorientare profesională, având dreptul la o nouă șansă de a mă forma, îndrăznesc să-mi schimb meseria, și uneori chiar compania pentru care lucrez, făcând, poate, ceva pe cont propriu. Fiindcă vreau să lucrez într-un sector în care mă simt o persoană mai utilă și mai împlinită. Uneori, este greu atunci când vrem să ajungem undeva – „câștigându-ne pâinea” –, trebuie să mâncăm sănătos, să ne simțim bine în pielea noastră și să avem un acoperiș deasupra capului. Dar mai este nevoie să știm și să ne bucurăm puțin în fiecare zi, nu doar să muncim!

BUNI SCUFUNDĂTORI CA DELFINII

*Pentru o albină sau un delfin fericirea
înseamnă a exista pur și simplu.*

Pentru om, a cunoaște și a se extazia.

Jacques-Yves Cousteau

Peștii osoși și cartilaginoși – pisicile-de-mare, rechini – respiră și trăiesc în permanență în apă, deci atunci când oxigenul există acolo într-o cantitate suficientă pentru a le trece prin branhii (în caz contrar, exact ca în acvariu, ca în râurile secate din cauza încălzirii globale, ca în zonele moarte ale oceanelor al căror număr a crescut de patru ori față de mijlocul secolului XX, aceștia își pierd viața asfixiați).

Pe de altă parte, mamiferele marine au o respirație pulmonară (sau externă), asemenea crocodililor. Nu pot respira sub apă, așa cum se întâmplă cu peștii... Excepție fac și scafandrii, acești scufundători îmbrăcați în combinezoane de neopren și echipați cu butelii de aer comprimat, pe care le poartă pe spate, și cu regulatoare (pentru scufundare). Doamnele să stea liniștite, e posibil să întâlniți și femei-scafandru în unele ape de pe glob, până la adâncimea de 30 sau chiar 45 de metri.

Este vorba despre femeile-scafandru, așa cum există și bărbați-moașă, în maternități, unde respirația este de altfel prima funcție fiziologică controlată la ființele umane: cea a mamei, înainte de naștere, care poate dura ore întregi la spital, înainte de venirea pe lume a bebelușului, precum și cea acestei atât de tinere ființe, nou-născutul, care tocmai își adaugă țipătul la cel al miliardelor de alte persoane venite pe lume înaintea sa. De altfel, acesta trebuie să se asigure foarte repede că are capacitatea de a suporta transferul respiratoriu atât de dificil din mediul protejat de unde iese (lichidul amniotic din uterul matern) spre „zborul” neapărat aerian, în brațele moașei, apoi, poate, în cele ale tatălui. Asta dacă nu cumva părintele leșină de fericire înainte sau după eveniment – ah! Nașterea și eliminarea sangvinolentă a placentei – în fața unui personal de îngrijire care poartă mască, dar moare de râs, după mai multe nașteri în lanț la care asistă. E adevărat că prea multă lume într-o cameră te face să simți de parcă îți lipsește oxigenul – la fel ca în acele zone din oceane în care apare hipoxia: așa că vă poate fugi repede pământul de sub picioare, chiar și dacă sunteți ditamai bărbații.

Pentru scafandru este și mai rău. Acesta îndrăznește să plonjeze pe verticală, cu capul înainte, fără o altă rezervă de aer decât cea a capacității sale pulmonare și supunându-și corpul impresiei de comprimare din ce în ce mai acute, odată ce presiunea apei crește. Se spune că și un metru în plus sau în minus contează în această stare: plămânii și celelalte organe tubulare nu sunt compresibile la infinit, încât să puteți rămâne acolo. Asta doar dacă nu cumva v-ați antrenat în mod regulat și ați reușit să vă fixați niște limite mai mult decât rezonabile. Acestea fiind spuse, este posibil ca în

timpul scufundării să și muriți cu regulatorul de presiune în gură, respirând ușor cu ajutorul buteliei de oxigen, chiar și la o adâncime de 10 m, în apa limpede, din cauza unui nefericit amestec gazos. Să fie de vină blestematul de centru de scufundări ori poluarea apei? Noi, mamiferele terestre, nu trebuie să ne scufundăm niciodată neînsoțite! Chiar dacă cele marine o fac cu o mare ușurință... Anatomia și fiziologia cetaceelor cu dinți și cu fanoane s-au adaptat constrângerilor impuse de ecosistemele costiere și oceanice. Este vorba, în primul rând, despre căile respiratorii ale acestor mamifere acvatice: gura și mai ales „nasul”, devenit un orificiu (situat în partea superioară a capului și denumit „event”), compus dintr-o singură nară cu clapetă (sau cu o valvă) la delfini și din două nări la balene, care le permite să respire aer la suprafață, ca apoi să se scufunde în apă asemenea submarinelor! Poluarea sonoră din adâncuri poate, de altfel, să perturbe auzul și receptarea sunetelor de către cetaceele cu dinți sau odontocete (marsuini, delfini, orca, belugi, narvali, balene-pilot cu înotătoare lungi, cașaloți), care comunică sau vânează cu ajutorul ultrasunetelor, printr-o tehnică numită „ecolocație”. Balenele din subordnul Mysticeti, cetacee cu fanoane, sunt mai puțin afectate de acest tip de poluare a oceanelor, invizibilă pentru noi, fiindcă ele se hrănesc cu plancton, intrând în banc, cu „furnalul” lor larg deschis, în maniera marilor rechini-pelerini din Marea Mediterană...

Dar să fim cinștiți, majoritatea pământenilor nu au niciun chef să se gândească la problemele ce privesc urechile, cântecul, comunicarea și regimul alimentar ale cetaceelor. De ce? Pentru că își aduc aminte de imaginile terifiante din *Titanic* – filmul care a fost recompensat cu 11 premii Oscar

(din cele 14 nominalizări), regizat de James Cameron, apărut în cinematografe în 1997 –, cunoscând povestea reală care încă îi bântuie, poate la nivel inconștient, un secol mai târziu. În jur de 700 de persoane au supraviețuit aceluia naufragiu grație rezistenței lor la frig și poate calității hainelor pe care le purtau, vâsleșilor din bărcile de salvare și intervenției paramedicilor de pe un alt pachetot transatlantic britanic, lung de 170 de metri: *Carpathia*, torpilat, ani mai târziu, în Primul Război Mondial, pe 17 iulie 1918... În mijlocul acelei terori și al panicii, toți ceilalți mor, zgribuliți în vestele lor de salvare sau înecați fără ele și probabil devorați destul de rapid de fiare mult mai îngrozitoare decât cea din *Fălci*, filmul lui Steven Spielberg din 1975.

Apa sărată din mări și oceane, la fel ca mirosul de clor din piscinele locale, continuă să-i înspăimânte pe oameni... Și asta nu ar trebui să se îmbunătățească odată cu procesul de încălzire globală, care nu va cruța polii înghețați din Nordul și Sudul planetei noastre. Ne ia cu fiori numai imaginându-ne fiecare secol, fiecare deceniu, an, lună, zi, în care nivelul oceanelor crește, la fel ca cel al apei dulci, cu noi, atât de mulți și de grei în piscină! Cifrele citate sunt mai puțin importante, 2025, 2050, 2100, fiind în mod evident înspăimântătoare pentru cei care speră sau se presupune că vor fi încă în viață atunci: un bebeluș născut în 2018 va fi un voinic de 82 de ani în 2100... Probabil că generațiilor de 70-80 de ani din prezent nu le-a sărit în ochi imediat această problemă gravă. Și totuși, comandantul Cousteau începuse deja să tragă niște semnale de alarmă, regăsite ulterior în emisiunile sale emblematice și în cele care le-au călcat pe urme, precum *Ushuaia* a lui Nicolas Hulot (pe TF1), *Thalassa* a lui George Pernoud (pe France 3) sau *Carnets de*

plongée („Jurnalele scufundărilor”) a lui Francis Le Guen (pe France 5): o dovadă că generația *Marelui albastru*, regizat de Luc Besson (1988), s-a arătat mult mai sensibilă decât cea a părinților față de problemele legate de ecologie și de cele cauzate de o proastă gestionare a apei pe planeta albastră, ca și față de necesitatea de a ști să respirăm și să înotăm pentru a evita înecul, chiar și la suprafață...

Întotdeauna pare mai întunecat și copleșitor când coborâm în adâncuri, chiar dacă suntem îmbrăcați într-un combinezon pentru scufundări și dotați cu un echipament de calitate... Moartea ne dă târcoale nouă, pământenilor, atât de puțin antrenați pentru a face față condițiilor extreme. În fond, deșertul marin, unde e întuneric, dar și frig în permanență, nu are ca vizitatori decât rar niște creaturi gigantice ori, din contră, unele minuscule, dar întotdeauna cu o față monstruoasă. Poate și un rechin de talia unei balene – mai rău decât marele alb. Și dacă megalodonul din epoca dinozaurilor și a reptilelor marine, precum și mozazaurul din *Jurassic World: Fallen Kingdom* („Lumea Jurassic. Regatul căzut”) trăiesc încă și se întrec cu vreun cașalot pentru a vâna calamarul uriaș al abisurilor? Acela aflat poate în competiție, în farfuriile voastre, cu inelele de calamar, sepiile și puii de caracatiță, gătiți *à la provençale* ori prăjiți! Imaginați-vă cum ar arăta plasele pescarilor...

Așadar, oamenii au dreptate să se teamă de apă! De altfel, aceștia se plâng chiar și de o simplă ploaie, în timp ce folosesc și abuzează de apa potabilă de la robinet și de la duș, în propria baie sau pe plajă, vara. Din răzbunare pentru latura ei criminală – canicula ne afectează pe toți –, ajungem să dăm dovadă de lipsă de educație, de spirit civic și ecologic? Încercați să înțelegeți cum și unde a dispărut

bunul-simț, dacă am ajuns să facem atâta risipă de apă, care e din ce în ce mai puțină pe această bravă „planetă albastră” și a cărei filtrare este foarte costisitoare. Și nu încercați să fugiți pe Marte, dacă vă e teamă de băi și de dușuri – călătoria până acolo este mult prea scumpă și, în plus, veți pierde o grămadă de timp în spațiu –, investiți pur și simplu în vaporizatoare de apă (nu pentru plantele de apartament!). Nu uitați nici faptul că proteinele de keratină din părul vostru nu cer zilnic o șamponare. Asta dacă nu aveți norocul să locuiți într-un paradis terestru, unde aerul, apa și pământul nu sunt contaminate cu metale grele, pesticide și alte lichide industriale colorate – nu întotdeauna albe ca laptele –, căzute accidental în râul de lângă casa voastră... Scufundarea interzisă în acele ape, vă rog! Dar admirați-i măcar pe chefliii care de 1 ianuarie se aruncă goi în apele oceanului, la 15 °C, când „mediul lor intern” trebuie menținut la 37 °C, mai puțin în caz de febră și de făcut baie în jacuzzi – ca o cură termală pentru încetinirea îmbătrânirii și ameliorarea reumatismelor –, ori, în perioada caniculară, chiar în mare. Cam acid viitorul în mare, nu-i așa? Sau gras: la urma urmei, până la sfârșitul secolului ne-am putea topi precum globurile de înghețată pe un cornet și doar cei mai dolofani dintre noi vor mai putea lăsa o urmă a trecerii lor, sub formă de „pete” de grăsime, mai dezgustătoare ca acelea de hidrocarburi, când se produce o maree neagră, ori de creme solare, în weekendurile din iulie-august...

Pe de altă parte, înecul este la noi ceva la ordinea zilei – și nu mă refer doar la saloanele de spital unde putem spune că oamenii se îneacă literalmente în paturile lor din cauza bolilor respiratorii ori a cancerului de care suferă, fiind sub

tratament chimioterapeutic, și ai căror plămâni sfârșesc prin a se umple de apă.

La plajă și la piscină se întâmplă la fel: salvamarii ajung să fie depășiți de situație, riscând din ce în ce mai mult atunci când sar în ajutorul înotătorilor neexperimentați... Cât despre maeștrii-înotători, cum pot ei supraveghea atâția indivizi, adunați în fiecare an în aceleași locuri și în aceleași perioade, majoritatea lor neștiind să-și folosească și să-și coordoneze propriile brațe și picioare? Bietii de ei, nu mai merg deloc pe jos. Rămân așezați în fotoliu toată ziua, nefolosindu-și decât mâna dreaptă, ca să țină telefonul mobil și să butoneze diverse chestii cu degetul mare și cu arătătorul de la cealaltă mână! Ca urmare, ei nu mai au timp să înoate sau să se pregătească pentru un eventual șoc termic violent (diferența mare de temperatură dintre apă și aer, care duce și ea, în fiecare an, la decesul multor persoane), să stăpânească stilul craul, ce ar putea salva viața multor bipezi aflați în situații de urgență, stilul spate, la care să apeleze în timpul megadezastrelor, când viața oamenilor atârna de un fir de păr, sau stilul bras, pentru a se putea întoarce ușor la mal, după ce au cunoscut adevărata plăcere a practicării înotului sportiv. Stilul de înot fluture, pe de altă parte, este interesant de privit în competiții, dar epuizant...

Iată că și pentru a plonja cu capul înainte trebuie să încercați să vă goliți plămânii de aer (sperând că nu vă vor fi sufocați de o grămadă de mizerii, precum gudronul din tutun, de exemplu) și să nu intrați în panică din cauza lipsei de oxigen provocate cu bună știință de creier, acest erou, dar nu chiar la toată lumea... Delfinii care au corpul în formă de torpilă și o piele netedă nu trebuie să se mai gândească atâta, ei care trăiesc în permanență în mediul marin. Nu au

nevoie nici de cască de înot, pentru că nu au niciun fir de păr pe cap, pe când balenele au câteva, pe bot, niște dovezi ale existenței unor strămoși tereștri îndepărtați...

Teoretic deci, dacă apele în care înoată nu sunt pline de reziduuri industriale toxice, produse de activitățile umane, aceste animale nu-și fac probleme nici în legătură cu pielea lor, nici cu respirația. Nefiind fumători (!), delfinii au plămâni eficienți, fiind atât niște buni înotători, cât și niște scufundători excepționali. Dacă vreun accident ori anumite boli le fac să-și piardă din autonomie, până în punctul în care le sunt reduse libertatea de mișcare, adică capacitatea de a pluti, și respirația, aceste animale atât de inteligente – ce sunt capabile să se sinucidă în captivitate (unde le este distrus întregul mod de viață sălbatic), adică în condiții de stres puternic, tocmai pentru a scăpa de asfixiere, de soarta tristă pe care o au și care presupune ca în delfinariile să aibă contact cu alte exemplare aparținând aceluiași gen sau aceleiași specii – preferă probabil sinuciderea chiar și în libertate, asistate de prieteni ori de membri ai familiei, ca să-și curme suferința, dacă este nevoie. Sigur că mai rămân multe de aflat despre imersiunea, deplasarea și oprirea respirației în cazul delfinilor, tineri și maturi, bolnavi ori sănătoși, la fel ca în ceea ce îi privește pe oameni...

Corpul uman al unui adult conține 65% apă, dar asta nu înseamnă că noi, oamenii, trebuie să abuzăm de „aurul albastru”. Cu atât mai mult cu cât prepararea alimentelor în bucătărie și consumul de băuturi în timpul mesei adaugă „sarea și piporul” lor capacității de filtrare a rinichilor și de golire a vezicii urinare. Nimănui nu-i plac infecțiile urinare ori senzațiile de arsură simțite în zona pelviană, nu întotdeauna legate de episoadele de încălzire globală...

Consum în fiecare săptămână pește și fructe de mare, chiar dacă doar pentru a-mi aminti de statutul meu de animal terestru, pe planeta albastră! Din fericire, am învățat să înot de foarte devreme, dar și să stau cu capul sub apă, folosind în piscină ochelari de înot ori o mască de scufundare. Și apoi, gimnastica acvatică sau scufundările din vacanță contribuie la creșterea anduranței mele. Dar, ca să-mi măresc capacitatea pulmonară, nimic nu este mai bun ca mersul pe jos ori cu bicicleta, tenisul, schiul sau alergarea.